



# AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

## EXTRAS-RAPORT

**privind participarea Autorității Electorale Permanente la cursul online cu tema *Înregistrarea alegătorilor*, organizat de Institutul Internațional pentru Democrație și Management Electoral din India (IIDEM), New Delhi, în perioada 15-19 martie a.c.**

Conform invitației primite de Autoritatea Electorală Permanentă (AEP) din partea Comisiei Electorale a Indiei (ECI), în perioada 15-19 martie a.c., a avut loc cursul online cu tema *Înregistrarea alegătorilor*, organizat de Institutul Internațional pentru Democrație și Management Electoral din India, New Delhi (IIDEM).

Obiectivul cursului *Tehnologie electorală* a fost dezvoltarea capacității de implementare a noilor tehnologii în procesele electorale în vederea eficientizării instrumentelor folosite în organizarea și desfășurarea alegerilor, a creșterii gradului de transparență a acestora și a consolidării încrederii cetățenilor în noile evoluții tehnologice prin eliminarea posibilității de manipulare a datelor.

Reprezentarea AEP a fost asigurată de un consilier parlamentar din cadrul Direcției dezvoltare software și aplicații și de un consilier parlamentar din cadrul Direcției evidențe electorale informatizate. La eveniment au participat reprezentanți din alte 17 state, precum *Afghanistan, Australia, Bhutan, Kazahstan, Uzbekistan, Cambogia, Republica Dominicană, Filipine, Kenya, Mexic, Suriname, India, Ghana, Guyana, Malawi, Mauritius, Sri Lanka*.

În prima zi au fost discutate aspecte organizatorice, precum planificarea prezentărilor. Deosebit de important a fost faptul că diferența de fus orar a fost destul de mare, peste 12 ore. A urmat o prezentare generală din partea reprezentanților țării gazdă despre sistemul electoral din India.

Ziua a doua a debutat cu o serie de întrebări despre listele electorale în cadrul unei prezentări susținute de reprezentanții Indiei. Din punctul de vedere al duratei valabilității, acestea au fost împărțite în 3 categorii: permanente (continuu), periodice și civile. Din punct de vedere economic, listele electorale permanente sunt considerate drept cele mai costisitoare, dar din punct de vedere al acurateții datelor, acestea cuprind cele mai bune date despre alegători.

Gazdele din India au prezentat Planificarea pentru înregistrarea votanților. Fiecare alegător trebuie să fie inclus în Listele alegătorilor. În India, listele electorale sunt permanente și se modifică periodic. Votul are caracter local și rezidența este importantă. Pentru transparentizare, experții electorali din India consideră că listele votanților pot fi puse la dispoziția partidelor, opiniei publice prin mass-media sau prin intermediul unui website. După activitățile preliminare, aceste liste sunt supuse obiectiilor, care sunt soluționate și apoi sunt considerate finale. Listele votanților puse la dispoziție nu conțin fotografiile alegătorilor, doar cele utilizate la data alegerilor conțin această informație. Înaintea alegerilor, timp de două weekenduri, se organizează sesiuni de înregistrare a votanților, în apropierea centrelor de votare. Fotografiile se pot face cu telefonul mobil printr-o aplicație specială, transmiterea fotografiilor din galeria telefonului nefiind permisă. Pentru anul curent, cei care au împlinit 18 ani până la data de 2 ianuarie



# AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

inclusiv au fost considerați cu drept de vot și au putut să se înscrie ca votanți. Procesul de votare este monitorizat și observatorii sunt selectați pentru a fi prezenți pe teren. Fiecare cetățean își poate verifica numele prin diferite metode și poate apela la un *call-center* (un număr de telefon, 1950, unic la nivel național), prin sms sau prin intermediul aplicației mobile. Pentru votanții tineri, Comisia Electorală din India a inițiat un program permanent de încurajare a participării acestora la vot denumit SVEEP. Apelează la persoane celebre, în general selectează cinci personalități populare, cum ar fi cel mai bun dansator, cel mai bun DJ de radio, sportivi, vedete de film sau TV, în scopul de a populariza procesul electoral. Listele electorale se blochează cu două săptămâni înainte. Cei care se înscriu după această dată, vor putea vota la următorul scrutin. Baza de date cu alegătorii este utilizată doar de Comisia Electorală și nu este utilizată de nicio altă entitate.

În Republica Dominicană, un detaliu important este separarea pe gen a listei votanților deoarece femeile pot vota dimineața, iar bărbații pot vota după-amiaza pe baza unui orar stabilit.

În Guyana, lista votanților se realizează manual prin intermediul a două formulare. Datele biometrice, semnătura și fotografiile sunt colectate manual. În cele 10 regiuni administrative există 24 de birouri de înregistrare. În zonele izolate se deplasează echipe mobile formate inclusiv din reprezentanți ai partidelor politice. Se pot ridica obiecții cu privire la persoanele de pe listele electorale. Persoanele decedate sunt radiate după verificarea bazelor de date.

Malawi utilizează înregistrarea biometrică a votanților. Datele biometrice sunt înregistrate de Biroul Național de Înregistrare pentru Registrul civil și documente de identitate. Se emit timbre cu coduri QR în două exemplare. Un exemplar asigură istoricul și reconstituirea bazei de date în cazul distrugerii, fiind păstrat de autorități. Celălalt exemplar se păstrează de alegător. Pentru fiecare centru de vot, pe baza codurilor QR, se fac statistici despre genul votanților. Populația se înregistrează voluntar. Procentul de populație înregistrată pe listele electorale în cadrul ultimului scrutin a fost 40%.

Autoritățile din Kazahstan formează listele de votanți din 63% din populație. Listele se alcătuiesc la nivel local, folosind Baza de date a persoanelor, pe baza datelor colectate din casă în casă. Alegătorul poate să își modifice opțiunea unde poate vota pe baza unei cereri depuse cu 30 de zile înaintea datei alegerilor. Lista alegătorilor este semnată de conducătorul autorității locale cu 20 de zile înaintea scrutinului. Registrul electoral poate fi consultat prin intermediul unui website sau prin *call-center*. Partea tehnică este operată de un centru de tehnologie, o instituție separată la nivel național. Președintele republicii, care este o republica prezidențială, numește președintele comisiei electorale pe durata unui mandat de cinci ani.

Ziua a treia a debutat cu prezentarea directorului regiunii Goa din India. Oficialul electoral a descris structura electorală din India, la nivel central și local, având la bază o construcție paralelă între persoanele care realizează înregistrarea alegătorilor și cele care sunt prezente în secția de votare. Responsabilitatea în cazul primei categorii revine nivelului local. Alegătorii se pot înscrie oricând, dar o dată pe an se realizează o revizie pentru a descoperi datele dublate sau cele care trebuie verificate. Așa cum a subliniat vorbitorul, India utilizează atât un sistem periodic, cât și un sistem continuu de modificare a listelor permanente de alegători. Pentru a înregistra alegătorii, aceștia sunt separați din punct de vedere



# AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

sociologic, de la grupe de vârstă, la gen sau alegători de tip nomad. Datele culese despre alegători sunt incluse într-un registru civil, independent, care este utilizat doar în scop electoral. Sunt stocate amprente, semnăturile și fotografiile în mod securizat informatic. Pe baza datelor din acest registru civil sunt alcătuite listele electorale permanente folosite în cadrul scrutinelor. Oficialii electorali fac anual campanii timp de o lună și propun alegătorilor să se verifice pe liste electorale prin sms, telefon la un număr special fără taxă sau prin intermediul unei aplicație mobile.

Mexic eliberează cartea de alegător cu imaginea alegătorului. Se eliberează ori de câte ori solicită un alegător, în mod gratuit. Cartea de alegător cuprinde elemente de securitate. În prezent sunt în circulație patru modele. Aproximativ 90% dintre alegătorii înregistrați au toate cele 10 amprente în baza de date, restul de 10% au doar 2 amprente înregistrate. Din totalul de 126 milioane de persoane, aproximativ 1,2 milioane nu sunt născute în Mexic. Cartea de alegător are la bază datele din certificatul de naștere. Reprezentanții partidelor și mediul academic pot verifica datele din baza de date a alegătorilor. Aproximativ 60 de instituții publice și private pot verifica cartea de alegător în timp real. Un efort substanțial este îndreptat pentru identificarea persoanelor decedate sau dispărute deoarece în această țară sunt peste 20 000 de persoane care dispar sau sunt decese confirmate. Alegătorul poate vota în ziua alegerilor doar dacă prezintă cartea de alegător. În Mexic se acordă o subvenție publică partidelor, care depinde inclusiv de numărul de votanți înregistrați în listele electorale.

Kenya permite alegătorilor să voteze pe baza cărții de identitate sau pașaport. Pe lângă înregistrarea continuă, Kenya recurge la înregistrarea masivă (Mass Voter Registration) ca strategie pentru înregistrarea tuturor alegătorilor. Registrul electoral depinde de registrele civile. Datele sunt modificate prin colaborare interinstituțională împreună cu alte departamente și guvernul kenyan. Baza de date conține și datele biometrice. Se realizează audit conform legislației pentru verificarea calității datelor. Registrul alegătorilor este împărțit în trei secțiuni: pentru parlament, pentru autoritățile locale și pentru secțiile de votare. Înregistrarea alegătorilor se face cu 90 de zile înainte de alegeri. Cetățenii din diaspora pot vota doar președintele țării. Kenya își propune introducerea votului electronic.

Experții electorali din Afghanistan au prezentat propriul sistem de vot, precum și stadiul înrolării votanților în Registrul electoral.

Gazdele din India au prezentat în ziua a patra partea de audit a procesului electoral. În India sunt peste 1 milion de secții de votare. Listele de alegători sunt împărțite în trei categorii: liste generale, alegătorilor din servicii speciale (armata, poliție, servicii secrete) și alegătorii din străinătate. Înregistrarea alegătorilor este periodică, ciclul este format din perioada de înregistrare din ianuarie-octombrie, publicarea datelor *draft*, corecții în perioada octombrie-decembrie, iar în luna ianuarie se publica datele oficiale. Întregul proces este auditat. Pentru verificarea cifrelor legate de populație se folosește o formula matematică pe baza recensământului din 2011, rata genului la naștere, rata migrației, etc.

Din punct de vedere tehnologic, informatic, sunt utilizate foarte multe servere și tehnologia *cloud* pentru verificarea tabelor cu date. Pentru a pregăti alegerile, deoarece procesul de înregistrare a alegătorilor este continuu, baza de date se "îngheață" la un moment dat. Alegătorii, inclusiv imigranții, se înregistrează unde au domiciliu sau reședința. Chiar și cei nomazi completează o declarație unde doresc



# AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

să voteze. Astfel, în cazul în care se înregistrează pentru listele electorale cu două reședințe, alegătorul riscă o pedeapsă cu închisoare timp de 1 an.

În Nepal, populația peste 18 ani reprezintă 58% din totalul populației. Pe listele electorale sunt înregistrate persoane care reprezintă 92% din totalul populației cu drept de vot.

În Republica Filipine, pot vota persoanele peste 18 ani, cei care locuiesc minim un an în această țară și locuiesc minim șase luni la reședința unde doresc să voteze. Listele electorale se alcătuiesc în mod continuu. În afara centrelor electorale ale autorității electorale, alegătorii se pot înregistra la *mall-uri*, cartiere sau cătune, spitale, instituții caritabile, alte locuri publice. Alegătorii trebuie să completeze un formular pe care se află amprente (2) de la ambele mâini. Pe formular se află o rubrică care indică dacă persoana are dizabilități, nu știe carte (analfabet) sau este indigen. La nivel de oraș, municipalitate sau district există un birou de înregistrare electorală. În fiecare an există patru perioade în care se fac înregistrări ale alegătorilor. Sunt aproximativ 58 mil. votanți. Formularul poate primi un număr de înregistrare manual.

Uzbekistan are o listă unică de alegători. Pot vota persoanele peste 18 ani. După alcătuirea listei preliminare de alegători, o comisie electorală vizitează din ușă în ușă persoanele înscrise pe lista de alegători. Datele de la diverse ministere sau instituții publice sunt centralizate ca date preliminare. Pe viitor, autoritatea locală își propune îmbunătățirea dotării tehnice a secțiilor votare și a dotării informatice a registrului care include listele electorale permanente.

Cea de a cincea zi a conferinței a debutat cu prezentarea sistemului informatic utilizat în India. Prezentarea a avut în centrul atenției cazuri de duplicare a datelor. În unele cazuri, eroarea semnaliza poze care erau similare, aceeași persoană fiind fotografiată doar pe un fundal diferit. Având în vedere numărul mare de cetățeni din India, baza de date cuprinde mai multe tipuri de formulare. Pe lângă înregistrarea continuă a alegătorilor, autoritatea electorală vizează și activitatea de identificare și eliminare a datelor duplicate. Sistemul identifică duplicatele prin analiza mai multor aspecte, cum ar fi amprente, iar la acest capitol contează inclusiv rezoluția din procesul de scanare. Un alt element important se referă la faptul că datele mai vechi au fost procesate în anii anteriori pe baza unor tehnologii care astăzi sunt considerate depășite. În fiecare an, datele din aplicația informatică sunt corectate pe baza erorilor logice care apar în sistem. De exemplu, erorile materiale umane introduse în sistem, deși nu sunt erori logice, sunt verificate manual pe teren. Cea de-a doua variantă de verificare se produce automat prin publicarea listelor de votanți, moment în care oricine poate depune obiecții cu privire la datele unor persoane. Astfel, verificarea la fața locului se repetă. Reprezentanții partidelor politice pot considera listele electorale necorespunzătoare. După verificare, dacă se consideră că aceste erori nu au fost remediate, deciziile finale se iau de către tribunale. Din punct de vedere tehnic, 500 de persoane lucrează timp de 11 luni pentru operarea sistemului. Pentru mentenanță lucrează doar 10-12 tehnicieni. Un exemplu este dat de șeful comisiei electorale de la nivel local (județean), unde se utilizează 800 de mașini virtuale în *cloud* și 4 GB trafic de date per secundă. Personalul din domeniul electoral din India consideră că sistemul listelor electorale permanente trebuie să fie deschis pentru a elimina suspiciunile. Transparența este asigurată de prezența reprezentanților partidelor politice în comisiile locale de înregistrare a votanților.



# AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

Pentru persoanele care nu pot completa unul din cele șapte tipuri de formulare, există posibilitatea înregistrării doar prin prezența fizică în centrele organizate special la nivel local. La acest nivel, comisia mixtă formată din reprezentanți ai partidelor politice și din reprezentanți electorali supraveghează corectitudinea datelor de înregistrare. Datele despre o secție de votare conțin: imaginea din satelit, imaginea secției de votare desenată manual, două poze cu imaginea reală a secției, imaginea reprodușă într-un program informatic utilizat în arhitectură. Analiza datelor, cu privire la duplicate, se realizează inclusiv printr-un clasament al secțiilor de votare pentru identificarea zonelor cu probleme. Astfel, o secție de votare are un anumit rating în funcție de mai multe caracteristici.

După prezentarea Registrului electoral din România a urmat prezentarea reprezentantei statului Sri Lanka. O persoană devine alegător dacă împlinește 18 ani până la 1 iunie a anului curent. Alegătorul poate vota pe baza a șase tipuri de documente, cum ar fi pașaportul, cartea de identitate, legitimația de deținut sau cartea de identitate pentru persoane în vârstă. Pentru promovarea procesului electoral se organizează inclusiv un festival de film. Participarea la alegeri a atins 83% la alegerile prezidențiale din anul 2019. Activitatea electorală este supravegheată de guvern. Partidele politice participă direct în secțiile de votare. Personalul comisiei electorale face verificări pe teren.

Suriname se confruntă cu probleme legate de organizarea de tip tribal a unei părți a populației, precum și cu izolarea anumitor comunități. Dreptul de a fi ales este permis persoanelor peste 21 de ani, iar drept de vot au toți cetățenii peste 18 ani. Registrul electoral aparține și este modificat de Ministerul Afacerilor Interne. În cele 10 districte sunt organizate 43 de birouri electorale. Registrul electoral cuprinde și date din fișierul electronic al fiecărei persoane. Nu sunt adunate date biometrice în Registrul electoral din Suriname. Persoanele de sex feminin pot opta să se înscrie ca văduve sau femei măritate, o facilitate prin care femeile își pot păstra numele soțului decedat în Registrul electoral. Listele cu persoanele cu drept de vot interzis sunt transmise de Ministerul Justiției. Fiecare cetățean poate verifica dreptul lui de a vota. Listele electorale sunt închise cu 25 de zile înaintea alegerilor. Sunt permise inspecții ale registrului cu 30 de zile înainte de a fi închise listele electorale. Candidații sunt verificați pe baza datelor din Registrul electoral.

Bhutan a început procesul de înregistrare a votanților în anul 2007. Datele din registrul electoral sunt colectate din registrele civile. Datele sunt importate de patru ori pe an.

În concluzie, participații au apreciat deschiderea fiecărei țări de a împărtăși din experiența pozitivă, nefiind însă trecute cu vederea și părțile mai puțin reușite.